حرّا، درخت دریا

استان هرمزگان پذیرای بخشی از گیاهان ماندابی است. با نظری به سواحل و بنادر جزایر خلیج فارس و دریای عمان در جنوب ایران گستره ای متفاوت از تمامی ایران را نمایان می سازد. شرایط اقلیمی خاص این منطقه استقرار گیاهی را سبب شده که با آن جامعه سازگاری داشته و جوامع گیاهی را تشکیل داده اند، جامعه گیاهی مانگرو داری زیستگاه خاصی است و از دیگر جوامع گیاهی استان متمایز است .

زیستگاه حرا

این گیاه در اراضی مردابی با خاک شور در جزر و مد دریا و مصب رودخانه ها مستقر بوده و در برخی نقاط به صورت جوامعی انبوه دیده می شود.

وضعیت مانگروها

گیاهان مانگرو به د لیل داشتن ارزش های گوناگون از نظر مصارف مختلف برای انسان و سایر موجودات زنده و همجوار، مورد تهاجم بوده و تاکنون در زمین حفاظت و بهره برداری اصولی گسترش محدوده این گیاهان باارزش، تلاش عمده صورت نگرفته است . در اکثر نقاط ساحلی و اراضی ماندابی که این جوامع حضور ندارند به خاطر آماده بودن شرایط رویشگاهی استقرار آنها مهیا است، که پس از بررسی های لازم می توان اقدام به زیرکشت بردن این گونه اراضی نمود تا از تمام مزایای این دسته از گیاهان بهره کافی برد.

معرفی مانگرو

مانگرو گیاهانی هستند که یک پله یا دو پله به صورت درخت یا درختچه درآمده و شاخه های اصلی و فرعی زیادی را تولید می کند. موطن اصلی این گیاهان اکثراً مناطقی است که تحت تاثیر جزر و مد دریا قرار دارد. این گیاهان در نواحی مردابی کم عمق که دارای خاک شور بوده و همچنین در کناره خلیج های گرمسیری و نیمه گرمسیری رویش

◆ **متاسفانه مهمترین استفاده مانگروها به عنوان سوخت سلولزی می باشد، چرا که در اراضی ساحلی تنها مانگروها هستند که شرایط سخت محیط را تحمل کرده و مستقر شده اند.**

می کند و دارای صفات مشترکی به شرح ذیل است: ۱- همگی در نو احی گرمسیری زندگی می کنند. ۲- دارای شاخ و برگ ضخیم هستند. ۳-فرم ریشه آن دارای حالت خاص خود می باشد. ٤-درمقابل شوری خاک و نوسانهای درجه حرارت مقاوم هستند.

اهمیت گیاهان مانگرو

۱- چوب

سوخت : متاسفانه مهمترین استفاده مانگروها به عنوان سوخت سلولزی می باشد، چرا که در اراضی ساحلی تنها مانگروها هستند که شرایط سخت محیط را تحمل کرده و مستقر شده اند. ارزش حرارتی چوب مانگرو ها ٤۰۰۰ تا ٦۳۰۰۰ کیلو کالری در هر کیلوگرم برآورد گردیده است.

تغذیه دام: در حوزه رویش جنگل های حرا در استان هرمزگان هرس سرشاخه ها جهت تعلیف دام بخصوص شتر متداول می باشد.

مصالح ساختمانی : از چوب این درختان در مصارف ساختمانی نیز استفاده می شود زیرا با استحکام بوده و در حمله موریانه مقاوم می باشد و در نقاط مرطوب کاربرد خوبی دارد.

نقوش و نگار: چوب این گیاه خوش نقش است و خاصیت جلاپذیری خوبی دارد و برای ساختن میز و صندلی مبلی و نیز پارکت استفاده می شود.

پوست و برگ: از پوست و برگ بعضی از گونه های مانگرو تانن بدست می آید ، این ماده در صنعت کاربرد دارد. برگ و سرشاخه های گیاهان مانگرو دارای مواد غذایی سرشار برای تغذیه دام است .

۲- حفاظت از سواحل دریا

از ارزش های این گونه گیاهی، این است که با کاشت آن در اراضی ساحلی و خورها می توان در برابر طغیان دریا نوعی حفاظ طبیعی به وجود آورد . این جنگل ها ضمن کاهش خسارت ناشی از امواج و طوفانهای سخت موجب استقرار خاک محیط اطراف نیز می گردد.

۳-محصولات غذایی

◆ **در برخی از نقاط جهان از میوه تعدادی از گونه های آن استفاده غذایی می شود. از این جنگل ها به منزله مهد زندگی در محیط اطراف خود نام می برند**

در برخی از نقاط جهان از میوه تعدادی از گونه های آن استفاده غذایی می شود. از این جنگل ها به منزله مهد زندگی در محیط اطراف خود نام می برند زیرا باتلاق های این مناطق و سایر آبزیان، سخت پوستان ، پرندگان و دو زیستان می باشد.

۴-خاصیت بذر و تجدید حیات

تجدید حیات این گونه به راحتی و به سرعت انجام می پذیرد زیرا بذر اغلب گونه های آن زنده زاست و به خاطر شرایط محیطی مساعد، به سرعت منتشر و پخش می گردد و نیاز به تیمار خاصی ندارد و به راحتی جوانه زده و رشد سریع دارد.

۵- مقاومت به آفت و بیماری

مانگروها در مقابل حمله حشرات، آفات و بیماریها، مقاومت بسیار زیادی از خود نشان می دهند . معمولاً در مقابل علف های هرز مقاوم بوده و در رقابت با آنها مشکل چندانی ندارند . اراضی غرقابی بهترین و مناسب ترین شرایط را برای استقرار و رشد مانگروها دارا می باشد . این زمین ها به واسطه ویژگی های زیستی خود به عنوان یکی از ذخائر بیوسفری در مجموعه ذخائر بین المللی حفاظت از طبیعت منابع طبیعی انتخاب و به ثبت می رسند.

آبزیان حوزه رویش حرا

انواع گونه ماهیان کم جثه و سخت پوست دریایی را می توانند جزء آبزیان حوزه رویش حرا محسوب نمود. آبزیان منطقه عبارتنداز: میویاپیچ، حلی، لقمه، کیش، یابرگ، عروس ناخدا، کل دوک ، فورکو ، آناس و تسنک .

احیاء و توسعه

گونه بومی حرا در استان هرمزگان با نامAVICENNIA MARINA می باشد. محل زیست این گونه در هرمزگان مرداب های سواحل خلیج فارس و دریای عمان در بندرعباس ، بندرلنگه،بندرخمیر، بندرجاسک و در جزیره قشم در مجاورت بندرلا فت می باشد.

صیانت از جنگل ها و مراتع

◀ **میزان چوبی که از جنگل ها و مراتع به عنوان سوخت برداشت می شود چندین برابر رویش سالیانه آنها است به ویژه در استان هرمزگان که به جهت شرایط اقلیمی خاص خود احیاء مجدد آن تا مرز محال دشوار می باشد.**

منابع تجدید شونده نظیر: جنگل، آب و خاک بستر حیات کشاورزی و عامل توسعه پایدار است. جنگل ها و مراتع یک سرمایه ملی است که به عموم مردم متعلق دارد، بنابراین وظیفه همگانی است که در صیانت از آنها تلاش شود.

در جاهایی که جنگل وجود دارد ٤۰ برابر بیشتر از اراضی غیرجنگلی آب ذخیره می شود. درصد بخار شدن آب به علت خشکی و میزان رطوبت هوا و مقدار تابش نور آفتاب در محدوده جنگلی به مراتب کمتر از مناطق بدون پوشش می باشد. درختان درون خاک ریشه دوانیده و منافذ زیادی جهت ذخیره آب ایجاد می کنند .

یکی از دلایل عمده سیلاب های ویرانگر در شهرها و روستاها، نداشتن پوشش گیاهی مناسب است. عرصه هایی در استان ، دارای آبهای زیرزمینی خوبی هستند که در مناطق بالا دست آنها ، پوشش گیاهی مساعد باشد. درختان و بوته ها از فرسایش آبی و خاکی پیشگیری می کنند . درخت بزرگ ترین سد دنیاست.

هر بوته و گیاهی که در زمینی روئیده سربازی است برای دفاع از آن سرزمین در تهاجم بیابان زدایی و سیلاب های ویرانگر. درختان بوته ها با ریشه های خود ضمن حفظ خاک از جابجایی آن جلوگیری می کنند. حدود ٦۰ درصد از اکسیژن مصر فی ما بوسیله گیاهان تامین می شود که فضای سبز آرام بخش جسم و روان می باشد.

درختان نقش بسیاری در از بین بردن آلودگی هوا دارند. هر هکتار جنگل حدود ٦۸ تن گرد و غبار را درون خود جا می دهد و در پالایش هوا نقش اساسی دارند. بسیاری از سموم و آلاینده و عوامل بیماری زا میکروبی باکتریایی در هوا جذب شاخ و برگ درختان می شوند. در مدت یک ساعت در هکتار در اراضی جنگلی و مرتعی حدود ۸/٤ لیتر آب وارد خاک می شود که فضای سبز و لطافت و شادابی هوا را به ارمغان می آورد.

۲۵ درصد از مواد اولیه مورد نیاز صنعت داروسازی سیستم از درختان بدست می آید، برای تولید یک سانتیمتر خاک زراعی زمانی

◆ **۲۵ درصد از مواد اولیه مورد نیاز صنعت داروسازی سیستم از درختان بدست می آید، برای تولید یك سانتیمتر خاك زراعی زمانی بین ۸۰۰-۱۰۰ سال نیاز است**

بین ۸۰۰-۱۰۰ سال نیاز است . نقش اصلی گیاهان حفاظت و حمایت از این عامل تولید و زیربنای حیات کشاورزی می باشد. عرصه های جنگلی و مرتعی رویشگاه گیاهان دارویی متعدد و تنوعی مثل خاکشیر و آویشن و آبغوره و ... می باشد که نقش بسیار موثری در بهبود سلامتی انسانها دارد از انواع صادراتی محسوب می شو ند فرسایش خاک با انقراض تمدن ها همراه می باشد.

به دلیل برداشت غیرمجاز پوشش طبیعی جنگل ها، مراتع به طرز اسفناکی به سمت تخریب و انهدام پیش می رود. شما می توا نید با همکاری با مامورین منابع طبیعی از برداشت غیرمجاز سودجویان از مقطوعات چوبی پیشگیری نمایید. اگر نسل حاضر ایفای وظایف حفاظت از آب و خاک و درختکاری به

هر عذر و دلیلی کوتاهی نماید حق مسلم را در حق فرزندان خود جفا کرده است. اگر ما ضرورت وجود محیط زیست سالم متعادل را باور داریم که باید اینگونه باشد ، با هر اقدام و عملی که سرسبزی و خرمی و بالندگی را از جنگل های ما محو سازد و به سیلاب های مخرب مجال نابودی و بی خانمانی مردم را دهد به مبارزه بر می خیزیم. شما با کاشتن حتی یک درخت و نگهداری از آن می توانید نقش بسزایی در ترویج جنگل کاری داشته باشید.

با ضعیف شدن پوشش گیاهی گونه های درختی ، درختچه ای و علفی نه فقط تعادل زیستی محیط بر هم می خورد بلکه با کاهش قدرت تولید زمین و کم شدن میزان نفوذ پذیری آب و خاک هزاران هکتار از بهترین جنگل های مخروبه تبدیل گردیده و در نتیجه بروز عارضه فرسایش خاک و گسترش بیابان ها میلیون ها تن خاک در پشت سدها انباشته می شود به طوریکه سد از تاسیسات و ابسته آن از مدار تولید خارج شده و فاجعه بزرگ را رقم می زند.

◆ **با ضعیف شدن پوشش گیاهی، نه فقط تعادل زیستی محیط بر هم می خورد بلکه با کاهش قدرت تولید زمین و کم شدن میزان نفوذ پذیری آب و خاک هزاران هکتار از بهترین جنگل های مخروبه تبدیل گردیده**

جهت پخت و پز و گرم نمودن در زمستان به جای استفاده از بوته ها از سوخت فسیلی شامل: نفت و گاز استفاده کنیم . میزان چوبی که از جنگل ها و مراتع به عنوان سوخت برداشت می شود چندین برابر رویش سالیانه آنها است به ویژه در استان هرمزگان که به جهت شرایط اقلیمی خاص خود احیاء مجدد آن تا مرز محال دشوار می باشد.

عزیزان روستایی عرصه نشینان و مجریان طرح های منابع طبیعی ساکنین حوزه های آبخیز قطع هرگونه درخت ، درختچه بوته به منظور تهیه زغال و تامین سوخت و خرید و فرش آن در بازارهای داخلی و خارجی به ویژه در ارتفاعات که توسط افراد بی اطلاع یا مغرض و سودجو انجام می گیرد و زندگی و زیستگاه مردم را به مخاطره جدی روبرو ساخته و ضربه مهلک به همه شئونات اقتصادی - اجتماعی زیست محیطی می باشد .

خرچنگها

خرچنگها از سخت پوستان هستند. آنها پوسته خارجی یا اسکلت خارجی دارند که آنها را در برابر شکارچی، جریانهای دریایی و امواج محافظت می کند. حدود ٤۵۰۰ گونه از خرچنگها وجود دارد و آنها در آبهای شیرین و شور یافت می شوند. خرچنگها دنباله هایی دارند اما در زیر بدنشان جمع شده است.
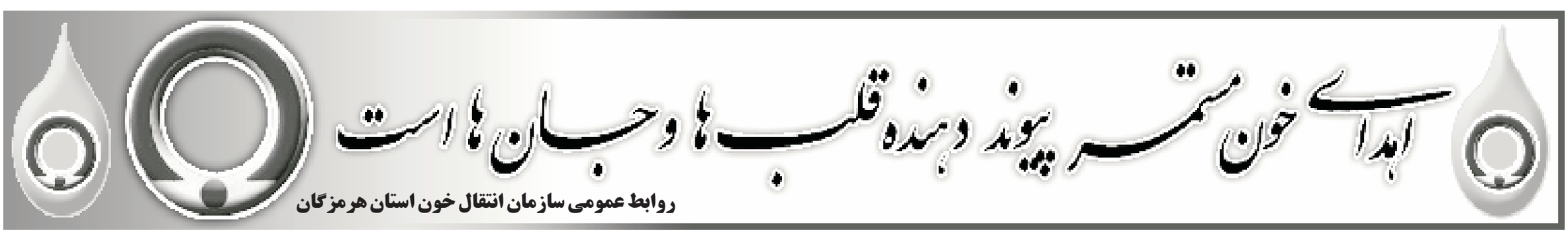
این موجودات همانند ماهی برانش هایی دارند که از آنها برای تنفس استفاده می کنند. بیشتر خرچنگها با عمل خزیدن به سمت جلو در کف اقیانوس حرکت می کنند اما در این میان گونه هایی نیز وجود دارند که شنا می کنند. خرچنگها در جلو انبرکهای بزرگی دارند که از آنها برای یافتن و گرفتن طعمه هایی مانند دوکفه ایها، ماهیان کوچک، حلزونها و خرچنگهای دیگر استفاده می کنند. این جانداران معمولاً به جای اینکه به دنبال غذا بروند منتظر می مانند. آنها قادرند توسط پاها و آنتن های خود ماسه و گل را الک کنند. بعلاوه می توانند غذا را بوسیله آنتن های خود بیابند.